

VIỆT NAM CÓ THỰC TÂM CHỐNG THAM NHŨNG KHÔNG?

ĐẠI-DƯƠNG

Kể từ năm 1992, Bộ Chính trị đảng Cộng sản Việt Nam đã ban hành 2 Chỉ thị, 2 Nghị quyết và 1 Kết luận chống tham nhũng. Nhiều nhà lãnh đạo cao cấp thừa nhận tệ tham nhũng là một trong 4 nguy cơ lớn nhất của Việt Nam.

Tuy nhiên, tệ tham nhũng tại Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam ngày càng lan rộng, bành trướng về số lượng và mức độ. Từ Chỉ thị năm 1992 đến Kết luận năm 2001 của Ban Chấp hành Trung ương đảng đều ghi "*ngăn chặn, đẩy lùi tệ nạn tham nhũng*". Thực tế, tham nhũng vẫn hùng dũng tiến nhanh, tiến mạnh và tiến vững chắc bất chấp những ngôn từ đe dọa của tập đoàn lãnh đạo Việt Nam. Kỳ họp Quốc hội trong hơn 1 tháng cuối năm 2004 đã dành riêng một chuyên đề bàn về tham nhũng.

Trong báo cáo trước Quốc hội hôm 25-10-04, Thủ tướng Phan Văn Khải đề nghị lên Quốc hội việc Chính phủ "*hình thành cơ quan thống nhất chỉ đạo phòng, chống tham nhũng*". Phó thủ tướng Vũ Khoan giải thích thêm tại cuộc họp tổ đại biểu Quốc hội về lý do Chính phủ cần lập cơ quan điều phối chống tham nhũng. Hiện tại đã có nhiều cơ quan được giao nhiệm vụ chống tham nhũng như Ban chỉ đạo trung ương 6 của đảng Cộng sản; như Thanh tra Chính phủ, Bộ Công An của chính phủ; như Thanh tra của Quốc hội; như nhiều ban Thanh tra trực thuộc Bộ, ngành ...

Tuy nhiên, hiệu quả rất thấp.

Các đại biểu đòi hỏi cơ quan chống tham nhũng phải trực thuộc Quốc hội vì cơ quan dân cử có chức năng giám sát; bộ máy thanh tra thuộc Bộ, ngành chỉ được phép thi hành nhiệm vụ với sự đồng ý của người đứng đầu cơ quan và phải chờ quyết định của vị này mới được công bố kết quả. Bí thư Tỉnh ủy Quảng Trị thuộc phe đại diện quyền lợi của đảng và nhà nước cho rằng Quốc hội không thích hợp vì đã tỏ ra yếu kém trong vai trò giám sát. Nếu cơ quan chống tham nhũng trực thuộc Chính phủ thì mới bảo vệ hữu hiệu hơn quyền lợi của các cơ quan nhà nước và cán bộ cao cấp. Tất cả Bộ trưởng thuộc các Bộ, nơi đã xảy ra những vụ tham ô, lãng phí nghiêm trọng, đều không chịu trách nhiệm, ngoại trừ việc nhận khuyết điểm trước Quốc hội.

Bị chất vấn về Bưu Điện Việt Nam đã 2 lần vi phạm qui chế đấu thầu và 1 lần trái với Pháp lệnh thanh tra, Bộ trưởng Bộ Công nghiệp trả lời trước Quốc hội hôm 01-12-04:

"Thủ tướng cũng kết luận là qua thanh tra, kiểm tra không thấy có tham ô, tiêu cực và không làm thất thoát tiền của Nhà nước ... Nhận thức về trách nhiệm, chúng tôi nhận về mặt pháp lý khi chưa được phép mà làm là có sai. Nhưng, điều này đã được sự thông cảm của thanh tra".

Kết cục, Quốc hội và Chính phủ kéo co trong nhiều ngày, và cơ quan chống tham nhũng đã không thành hình. Bản tin BBC 02-12-04 ghi nhận Khải nói sẽ không thành lập một cơ quan chuyên biệt chống tham nhũng mà cần phân công thêm một số cán bộ lãnh đạo đảng và nhà nước tham gia việc điều hành và chống tham nhũng.

Hội nghị thường niên của các nhà tài trợ quốc tế nhóm họp tại Hà Nội ngày 02-12-04, lần đầu tiên sau 11 phiên họp, sẽ có nghị trình bàn về tình trạng tham nhũng tại Việt Nam và chính phủ Phan Văn Khải buộc phải trình bày các sáng kiến chống tham nhũng gần đây. Do đó, Nhà nước mới đẩy một số vụ tham nhũng lớn và lộ liễu ra trước công luận, đồng thời tung ra những cuộc bàn cãi về biện pháp chống tham ô, lãng phí tại Quốc hội và trên mặt báo. Hội nghị chấp thuận viện trợ 3.4 tỉ mỹ kim bao gồm 600 triệu vì thay đổi hối suất; nhờ 100 triệu cam kết của các tổ chức phi-chính-phủ; do Pháp tăng viện trợ gấp 3 lần. Lập tức các sáng kiến chống tham nhũng được nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam cho rơi vào im lặng.

Nhưng, liệu quốc tế có làm ngor để Hà Nội thao túng khi vấn đề tham nhũng đã được chính thức đặt ra trong Hội nghị các nhà tài trợ quốc tế?

Tổ chức Minh bạch Quốc tế - *Transparency International*- xếp Việt Nam đứng thứ 102/146 quốc gia trong một khảo sát về tình trạng tham nhũng trong năm 2004, không thay đổi so với năm ngoái. Bảng khảo sát hồi tháng 3-04 của tập đoàn nghiên cứu thị trường toàn cầu *Taylor Nelson Sofres* ghi nhận các quan chức cao cấp ở Hà Nội độc quyền kiểm soát hàng tỉ mỹ kim tài trợ của nước ngoài nên cấp giấy phép với giá không khoan nhượng cho các công ty ngoại quốc và địa phương.

Khi càng có nhiều người được chia phần để ngăn chặn rủi ro chính trị, tham nhũng xuyên suốt hệ thống.

Đại diện Tổ chức Tài chính Quốc tế, *IFC*, phát biểu tại Diễn đàn doanh nghiệp Việt Nam trước ngày Hội nghị các nhà tài trợ quốc tế: "*Việt Nam cần đơn giản các thủ tục, kiểm chế tham nhũng, cải thiện hạ tầng cơ sở và tạo sân chơi bình đẳng giữa các doanh nghiệp để hấp dẫn đầu tư*".

Cộng sản Việt Nam dự trữ huy động nguồn vốn đầu tư phát triển 70 tỉ mỹ kim cho Kế hoạch ngũ niên 2001-05. Nhưng, đến nay mới thu hút được 34 tỉ mỹ kim, chưa được 50% kế hoạch vì các trở ngại do giới đầu tư nêu lên chỉ được Hà Nội giải quyết bằng lời hứa. Đại sứ Đan Mạch, Lysholt Hansen khuyên Hà Nội ưu tiên tạo sự minh bạch trong việc quản trị tài chính công, đồng thời tăng cường vai trò tự do báo chí để đấu tranh chống tham nhũng. Báo cáo Phát triển Việt Nam 2005 của Ngân hàng Thế giới vẫn nhắc lại điệp khúc: "*Một trong những thách thức nghiêm trọng nhất mà Việt Nam phải đối diện là tham nhũng.*"

Tổ chức này cũng nhận xét về các biện pháp chống tham nhũng mà Việt Nam đang áp dụng. Biện pháp ngăn chặn bằng xử phạt không có tác dụng mấy nếu cơ hội và lợi ích tham nhũng quá lớn. Robert Broadfoot, giám đốc doanh nghiệp tại Hồng Kông cho biết cơ chế tại Việt Nam có nhiều khe hở, với hệ thống doanh nghiệp nhà nước khổng lồ, quan liêu bao cấp tạo nhiều cơ hội cho tham nhũng.

Khải khoe đã dùng 7,000 tỉ đồng để tăng lương cho công chức như một biện pháp chống tham nhũng đã bị Ngân hàng Thế giới nhận định "*chẳng có gì chứng tỏ người giàu*

sống đạo đức hơn". Những vụ tham nhũng gây thiệt hại hàng tỉ đồng cho ngân sách quốc gia đều do tầng lớp giàu có trong và ngoài chính quyền gây ra.

Ngân hàng Thế giới cũng dự đoán tham nhũng sẽ có nguy cơ tăng trong những năm tới bởi vì hạm gộc sẽ được phân thưởng to lớn khi kinh tế phát triển hơn. Vì thế, các nhà tài trợ quốc tế đòi hỏi Việt Nam phải áp dụng phương pháp chống tham nhũng có hệ thống hơn. Do sự thúc đẩy của quốc tế không thể thoái thác nên hôm 10-12-04, Văn phòng Thủ tướng bèn tung ra chủ trương chống tham nhũng của Chính phủ Việt Nam.

Nhà nước CS Việt Nam quan niệm nguồn gốc tham nhũng xuất phát từ "*những phân tử biến chất trong bộ máy công quyền cấu kết với những kẻ xấu trong xã hội*" nên huy động "*sức mạnh của cả hệ thống chính trị, tăng cường các cơ quan chức năng đi đôi với động viên, tổ chức nhân dân tham gia tích cực cuộc đấu tranh này*". Tập đoàn lãnh đạo Việt Nam chỉ nhìn thấy hiện tượng tham nhũng mà che dấu bản chất thực sự, vì thế, suốt 12 năm qua chỉ chặt được cành, tuốt được lá mà cây tham nhũng cứ sừng sững.

Mỗi quan tâm sai lầm của Cộng sản khi sợ tham nhũng làm mất uy tín của đảng, làm hư hỏng bộ máy cai trị mà chưa thấy được tham nhũng là kẻ giết người, là tên moi gan móc ruột dân lành, là thủ phạm ăn cắp thành quả kinh tế của toàn dân. Như thế, mục tiêu chống tham nhũng là vì phúc lợi của toàn dân chứ không phải để củng cố đảng cầm quyền. Chỉ từ góc nhìn này mới tìm thấy phương pháp chống tham nhũng thích đáng.

Trong năm tới Cộng sản Việt Nam sẽ đương đầu với những áp lực nặng nề của quốc tế về thu dọn khu vực quốc doanh, về quản trị minh bạch, về môi trường kinh doanh bình đẳng.

Nếu không sửa đổi tư duy và phương pháp sau khi hội nhập vào nền kinh tế toàn cầu thì Việt Nam mãi mãi tụt hậu với hầu hết tài sản lọt vào tay một nhóm thiểu số quyền lực.

ĐẠI-DƯƠNG

Dec 12, 2004